

Piękna Kraina

GMINA UŁĘŻ

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Tytuł:

Piękna Kraina - Gmina Uteż

Wydanie I, Uteż 2019

ISBN: 978-83-955169-0-0

Urząd Gminy w Uteżu

08-504 Uteż, Uteż 168

tel.: +48 81 866 70 04, fax: +48 81 866 70 28

gmina@gminaulez.eu, www.gminaulez.eu

Opracowanie wydawnicze:

Multimedia Mariusz Grzechnik

Uteż 153, 08-504 Uteż

tel. 514 477 881

biuro@multimedia.net.pl

www.multimedia.net.pl

Autor: Mariusz Grzechnik, Kinga Walasek

Treści: Kinga Walasek, Barbara Pawlak (s.10-13), Radostaw Miazek (s.28-43), Urząd Gminy Uteż

Redakcja: Kinga Walasek

Koncepcja graficzna, skład: Mariusz Grzechnik

Wykonanie map: Mariusz Grzechnik

Zdjęcia: Joanna Sibilska, Mariusz Grzechnik, Radostaw Miazek

Zdjęcia z lotu ptaka: uzyskane dzięki uprzejmości Stowarzyszenia Gmina Uteż : blisko natury

Zdjęcia na okładce: Mariusz Grzechnik

W przewodniku wykorzystano fragmenty:

„1896 – 2006 110 lat szkoły w Sobieszynie-Brzozowej” pod redakcją Małgorzaty Grzechnik

spis treści

Wprowadzenie	2
Informacje wstępne	3
Śladami historii	6
Żołnierze Wyklęci	10
Plan gminy	14
Zabytki	16
Fauna gminy	28
Historyczne pomniki przyrody	35
Zima w gminie Ułęż	36
Gmina z lotu ptaka	38
Aktywny wypoczynek	41
Inne atrakcje	48
Tradycje ludowe	49
Mieszkańcy	50
Noclegi	51
Gastronomia	53

Wprowadzenie

Szanowni Państwo!

Jest takie miejsce na terenie Lubelszczyzny. Piękna kraina-rozciągnięta malowniczo nad nieskazaną jeszcze regulacjami ludzkich rąk rzeką Wieprz. Położona pośród lasów i łąk gmina Ułęż ma wiele do zaoferowania. Szczególnie ludziom wrażliwym na piękno, poszukującym kontaktu z naturą, lubiącym ciszę i typowo polskie krajobrazy, artystom, poetom, wędkarzom, kajakarzom, miłośnikom przyrody, historii, może muzyki. Tym, którzy letnią porą lubią przebywać w otoczeniu pachnącym czeremchą, lawendą i maciejką, rozśpiewanym świerszczową muzyką i żabimi koncertami z okolicznych stawów. Pośród rozległych terenów leśnych znajdują się tu siedliska czarnego bociana, zółwia błotnego, a nawet orła bielika. Szczególne warunki klimatyczne powodowały, że na naszym terenie powstały w przeszłości aż dwa lotniska. Posiadamy też odkrywaną ciągle interesującą przeszłość archeologiczną i geologiczną. Szczególnym dobrem naszej Małej Ojczyzny jest historia, widoczna jeszcze w zachowanych dworach szlacheckich w Sarnach, Ułężu, Podlodowie, odbudowanym w Osmolicach i wotającym o pomoc z racji swojego zaniedbania- arystokratycznym pałacu Kajetana hr. Kickiego w Sobieszynie. W naszych miejscowościach również w okresie II Wojny Światowej po wojnie zaznaczyły swą obecność walczące o wolność, honor i suwerenność Polski oddziały Armii Krajowej dowodzone na terenach Inspektoratu Puławskiego i Ziemi Ryckiej przez mjr. Mariana Bernackiego ps. "Orlik". Mało kto wie, że z Gminą Ułęż powiązany był Henryk Sienkiewicz, Kossakowie, Fryderyk Chopin, czy też generał Władysław Sikorski, albo Witold Urbanowicz znany z "Dywizjonu 303". I wielu innych. Pamiętajmy też, że to z naszego Sobieszyna wywodzi się ród Sobieskich ze słynnym Królem Janem III Sobieskim... Właściwe przywracanie pamięci o naszych przodkach i korzeniach, szacunek dla tradycji regionu to nasza obywatelska i patriotyczna powinność, którą staramy się sumiennie realizować. Choć jeszcze dużo przed nami do zrobienia. Te wszystkie dziedziny świadczące o naszej tożsamości nie były dotychczas we właściwy sposób wyeksponowane. Rozpoczęliśmy już tworzenie szlaków rowerowych, które udostępnią w uporządkowany sposób nasze podstawowe walory krajoobrazowe i historyczne. Między innymi w turystyce upatrujemy podstawy do dalszej działalności i rozwoju gminy. Oczywiście, sięgając po środki finansowe zewnętrzne na rozwój i podejmując działania zmierzające do pozyskania inwestorów, gdyż mamy tu wspólnie z powiatem ryckim blisko 100 hektarów terenów inwestycyjnych. Bardzo dobra infrastruktura dróg lokalnych oraz bliskość tras S-17 i DK-48 mogą sprzyjać potencjalnym inwestycjom zewnętrznym. Zapraszam więc do nas również ludzi z innowacyjnymi pomysłami biznesowymi. Mamy tu wciąż niewykorzystany potencjał gospodarczy. Zapraszam twórców, inicjatorów bazy turystycznej. Zachęcam Mieszkańców Gminy Ułęż, aby włączyli się w rozwój turystyki poprzez tworzenie gospodarstw agroturystycznych, miejsc noclegowych, bazy żywnościowej.

Sama Gmina Ułęż nie ma zbyt wielu mieszkańców, ale jej piękno z pewnością przyciągać będzie coraz liczniejszą grupę gości z zewnątrz. To dla Państwa jest ten przewodnik turystyczny „Piękna kraina-Gmina Ułęż”. Powstał jako odpowiedź na konkurs grantowy Lokalnej Grupy Działania „Lepsza Przyszłość Ziemi Ryckiej”- z dofinansowaniem w ramach działania 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Realizuje Cel szczegółowy 4: **Zachowanie dziedzictwa lokalnego i promocja obszaru w oparciu o uwarunkowania przyrodnicze, historyczne i dziedzictwo kulturowe**, Przedsięwzięcie 4.3 Wydawnictwa promujące walory przyrodnicze i turystyczne obszaru, określone w Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2016-2022.

Przewodnik zaledwie sygnalizuje to, co u nas jest najbardziej charakterystyczne. Bardzo chciałabym, aby do gminy Ułęż zaczęli przyjeżdżać turyści, wędkarze, kajakarze, grzybiarze, amatorzy sportów rowerowych. Serdecznie zapraszamy! Ta najmniejsza gmina w powiecie ryckim jest zdecydowanie najpiękniejsza. Uroki natury, cudne krajobrazy, nieodkryte do końca możliwości i potencjał. Można obejrzeć dworki, popływać kajakiem po Wieprzu, pojeździć rowerem po najlepszych drogach, usiąść z wędką nad rzeką, zobaczyć żeremia bobrów, poobserwować czarnego bociana albo orła bielika. Niedawno nocny wędkarz słyszał nawet wilka... Albo napić się dobrej kawy w Osmolicach. Albo gdy taka potrzeba duchowa - pomodlić się w godnym otoczeniu - trudno nawet wybrać, który kościół piękniejszy, w Żabiance czy w Sobieszynie? Otwieramy się na aktywność społeczności lokalnej, powstają nowe stowarzyszenia i fundacje. Od niedawna przy instytucji kultury w Ułężu działa nawet lokalna grupa teatralna. Drużymy harcarskie ZHR przy Parafii w Żabiance ze wsparciem Nadwieprzańskiego Stowarzyszenia „Bielik” mogą być wzorem dla innych organizacji młodzieżowych dbających o właściwe ukształtowanie młodego pokolenia. Przy Parafii w Sobieszynie działa profesjonalny chór. Szkoły w Białkach Dolnych i Sobieszynie tworzą przyjazną atmosferę edukacyjną. Liczymy na jeszcze większą aktywność społeczną naszego środowiska. Wszystko po to, by tworzyć coraz lepszą infrastrukturę turystyczną, chronić i regenerować obszar NATURA 2000, a także prowadzić prace konserwatorskie i restauratorskie w zakresie ochrony zabytków na naszym terenie. Dotożymy wszelkich starań, aby gmina Ułęż stawała się coraz bardziej przyjazna dla Mieszkańców i Gości.

Zapraszam więc do odwiedzania Gminy Ułęż!

Wójt Gminy Ułęż
Barbara Pawlak

Informacje wstępne

Położenie

Gmina Ułęż to gmina wiejska, położona w północno-zachodniej części województwa lubelskiego, w powiecie ryckim, w odległości około 15 km od miasta Ryki, będącego siedzibą powiatu oraz około 64 km od miasta wojewódzkiego Lublin.

Siedzibą ośrodka administracji samorządowej jest miejscowość Ułęż.

W skład gminy wchodzi następujące miejscowości: Białki Dolne, Białki Górne, Drażgów, Korzeniów, Lendo Ruskie, Podlodów, Podlodówka, Sarny, Sobieszyn, Ułęż, Zosin, Żabianka.

Dojazd i komunikacja

Teren gminy pokryty jest gęstą siecią dróg, z których najważniejsze to na zachodzie S17 łącząca stolicę kraju – Warszawę ze stolicą województwa lubelskiego, a na północy DK48 Dęblin – Kock.

Lokalnie działa komunikacja PKS, której przystanki znajdują się w każdej miejscowości.

Najbliżej położone stacje PKP to Ryki – około 15 km i Dęblin około 23 km. Najbliższe lotnisko to Lublin – Świdnik.

Charakterystyka geograficzna

Południowa granica administracyjna gminy pokrywa się z granicą naturalną – stanowi ją rzeka Wieprz. To właśnie głównie w pradolinie tej rzeki, rozciągnięta równoleżnikowo leży gmina. Północna usytuowana jest w granicach Wysoczyzny Żelechowskiej.

W krajobrazie regionu dominują łąki i pastwiska, urozmaiczone licznymi stawami. Z roku na rok przybywa także terenów leśnych. Jest to związane z gospodarką terenami do niedawna uprawianymi przez miejscowych rolników.

Tereny gminy są zróżnicowane pod względem ukształtowania – najniżej położone są te biegnące wzdłuż rzeki Wieprz. Dalej na północ teren podnosi się i dominują tu niewielkie pagórki i wzniesienia.

Oświata

Na terenie gminy funkcjonują dwie placówki oświatowe: Publiczna Szkoła Podstawowa w Białkach Dolnych, Zespół Szkół Ogólnokształcących w Sobieszynie (w którego skład wchodzi szkoła podstawowa z oddziałami przedszkolnymi oraz liceum ogólnokształcące) oraz Zespół Szkół im. Kajetana hr. Kickiego w Sobieszynie, który w ramach Liceum Ogólnokształcącego prowadzi Pion Certyfikowanych Klas Mundurowych MON (organem prowadzącym szkołę jest Powiat Rycki).

Szkoły prowadzone przez gminę posiadają solidne zaplecze do kształcenia dzieci i młodzieży, w postaci odpowiednio dobranej kadry, klas wyposażonych w niezbędne pomoce naukowe, sal gimnastycznych, boisk sportowych oraz placów zabaw dla młodszych dzieci.

Zespół Szkół Ogólnokształcących w Sobieszynie

Publiczna Szkoła Podstawowa w Białkach Dolnych

Natura 2000 i Obszar Chronionego Krajobrazu „Pradolina Wieprza”

Uwarunkowania krajobrazowe i przyrodnicze, będące niewątpliwym walorem gminy sprawiły, że znaczna jej część została objęta ochroną prawną systemu Natura 2000 oraz uznana za Obszar Chronionego Krajobrazu „Pradolina Wieprza”.

Naturalna dolina Wieprza, z licznymi meandrami i starorzeczami stanowi doskonały przykład półnaturalnego krajobrazu dużej doliny rzecznej w tej części Polski.

Zasadniczą funkcją miejscowego obszaru jest tranzyt, bowiem stanowi on korytarz ekologiczny o randze krajowej, stanowiący drogę wędrówek i migracji gatunków, łączący siedliska i populacje w skali kontynentalnej.

★ Coraz częściej na terenach gminy i w bezpośrednim sąsiedztwie, odnotowuje się ślady obecności wilka szarego. Nie oznacza to, że mieszkają tutaj wilki. Jedyne, że przemieszczają się szukając nowych terenów, na których będą mogły się osiedlić.

mapa pochodzi ze strony: gdos.gov.pl

Rzeka Wieprz - odcinek od Korzeniowa do Białek Górnych

ŚLADAMI HISTORII

Obszar Gminy Ułęż to miejsce bogate historycznie.

W okolicy wsi Sobieszyn prowadzone są co roku badania archeologiczne. W wyniku przeprowadzania wykopalisk udało się pozyskać szereg artefaktów, pochodzących z II wieku przed naszą erą! Są to ślady osady i cmentarzyska kultury przeworskiej: ceramika, wyroby żelazne, piece do wytopu żelaza.

Sobieszynska osada była dość duża. Jej obszar oszacowany na podstawie rozproszenia materiałów, wynosił około 4,5 ha. Składała się z dwóch stref:

- „mieszkalnej”, w której odkryto sześć obiektów mieszkalnych, dwie studnie i inne elementy, jak dołki odpadowe i zasobowe

oraz

- „produkcyjnej”, w której znaleziono liczne piece metalurgiczne, mielerze oraz odpady po wytopie żelaza.

O codziennym życiu i zajęciach mieszkańców osady mówią znalezione dotychczas przedmioty: noże, haczyki do wędek, krzesiwa, fibule, przęśliki i obciążniki do krosien oraz bardzo liczne fragmenty ceramiki użytkowej.

Schytek funkcjonowania podsobieszynskiej osady, historycy określają na końcówkę II w. n.e. Świadczyć o tym może jedyna znaleziona na tym terenie moneta – denar Marka Aureliusza. Domniemywać można, że mieszkańcy migrowali w okresie wojen markomańskich, kiedy to plemiona germańskie brały udział w konfliktach zbrojnych z Cesarstwem Rzymskim.

Okolice Sobieszyna opustoszały na kilka wieków. Kolejni osadnicy pojawili się tutaj prawdopodobnie dopiero w IX w.

Drażgów miastem ...

Jedyna miejscowość regionu, która może poszczycić się posiadaniem w przeszłości praw miejskich. Jej spisana historia zaczyna się 29 września 1334 roku. Wtedy to biskup krakowski Jan Bodzanta erygował parafię, której fundatorami byli bracia Piotr i Jakub – właściciele majątku Drażgów.

W drugiej połowie XVI wieku kościół drążgowski przejęli arianie. Nie mający swojej świątyni katolicy zmuszeni byli wybudować sobie nowy kościół. Na jego miejsce wybrali Żabiankę. Gdy po około 30 latach świątynia w Drążgowie wróciła w ich ręce, w Żabiance pozostała kaplica filialna.

W latach 70 XVIII wieku kościół uległ zniszczeniu. Prawdopodobnie zawałił się ze starości. Ze względu na brak funduszy na wybudowanie nowej świątyni, postawiono zaledwie kaplicę cmentarną. Miało być to rozwiązanie tymczasowe, a przetrwało aż do wybudowania kościoła w Sobieszynie.

Analiza wydawnictw z okresu XIX wieku potwierdza, że w Drążgowie znajdowała się szkoła oraz szpital. Wskazuje na to m.in. informacja z Gazety Warszawskiej z 1815 roku, z której wynika, że Józef Załęski z Drążgowa dokonał zapisów „na wieczny fundusz Kościoła parafialnego w Drążgowie i (...) na szpital przy tym Kościele....”

Po przeniesieniu parafii do Sobieszyna, co miało miejsce po śmierci Kajetana hr. Kickiego, Drążgów przestał być znaczącym ośrodkiem.

O Ułężu wspomina Jan Długosz, w swojej kronice z lat 1470-80.

Już wtedy istniał podział na dwie części - „Ulanze Primum”, „Ulanze Secundum”. Obecnie wieś gminna tylko umownie dzielona jest na Ułęż Górny i Ułęż Dolny.

Jak wiemy ze źródeł pisanych, majątek ułęski w połowie XV wieku był własnością Stanisława Rogali. W XVI wieku należał już do starosty stężyckiego Jacentego Bentkowskiego. Wybudował on tu pierwszy dwór. Obecny pałac powstał dużo później, w pierwszej połowie XIX wieku. Kolejnym właścicielem był Adam Cieciszowski - ojciec matki Henryka Sienkiewicza.

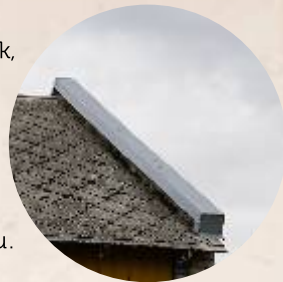
Pałac przeszedł później w posiadanie rodziny Janickich. Ostatni właściciele Ułęża - Karol Meisner i Irena z Meisnerów Janicka - są pochowani na wzgórzu "Pięciu Figur" w centrum Ułęża.

Wojny pierwszej połowy XX wieku oszczędziły Ułęż. Niestety, inne tragedie nie. W sierpniu 1955 roku miejscowość została praktycznie doszczętnie zniszczona w wyniku pożaru (wcześniej miały miejsce dwa inne ale mniejsze pożary). Gęsta zabudowa, materiały używane do budowy w tamtym czasie – drewno, trzcina czy słoma znacznie ułatwiły przenoszenie się pożogi i spotęgowały zniszczenia. Pożar przenosił się z zabudowań na zabudowania.

Po tej tragedii Ułęż, z pomocą mieszkańców okolicznych wiosek, odbudowywał się przez wiele lat.

Aby zmniejszyć zagrożenie w przyszłości, przy budowaniu domów stawiano tzw. „fajermury”, czyli ściany ogniowe z niepalnych elementów, wystające ponad powierzchnie dachów, mające zapobiegać szybkiemu przenoszeniu się pożaru. Te elementy nie są popularne w innych wsiach regionu.

Źródła historyczne wskazują na wieś Sobieszyn, jako istniejącą zorganizowaną miejscowość już w XIII w.

Źródła historyczne wskazują na wieś Sobieszyn, jako istniejącą zorganizowaną miejscowość już w XIII w. Udokumentowane źródłami pisanyimi informacje na temat tego regionu, pochodzą z pierwszej połowy XIV wieku. W 1334 roku utworzono bowiem parafię Drażgów. Należało do niej 10 okolicznych wsi, wymieniony jest m.in. Sobieszyn.

Sobieszyn swoją nazwę przyjął zapewne od imienia założyciela. Mógł to być Sobiesz lub Sobieszław. Nazwisko Sobieskich, jako zasiadłych w Sobieszynie pojawia się już w 1508 roku w „Słowniku geograficznym Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich”. W tym czasie wieś należała do Stanisława i Małgorzaty Sobieskich – przodków przyszłego króla Polski.

A zatem Sobieszyn dał nazwisko całej linii wybitnych postaci XVI i XVII wieku. Wszyscy oni używali tytułu „de Sobieszyn”. Zarówno na nagrobku ojca Jana, Jakuba, jak i w dokumencie nadania Janowi starostwa barskiego, widnieją „a Sobieszyn Sobieski”.

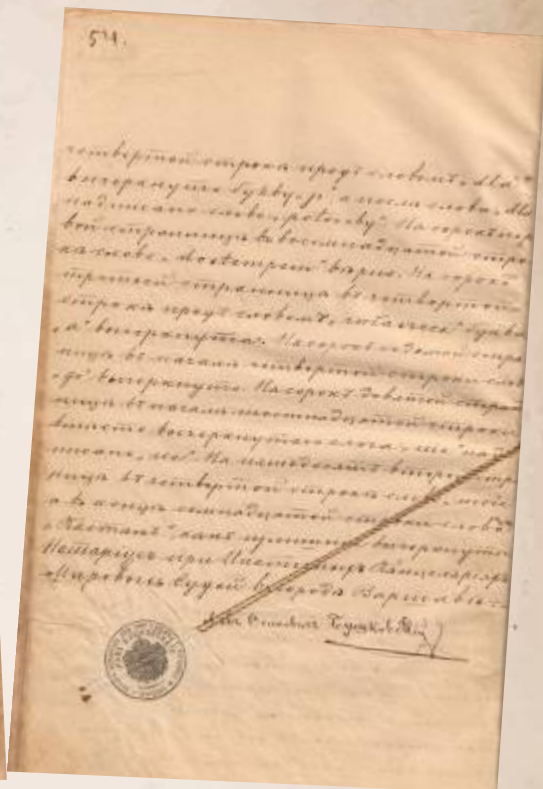
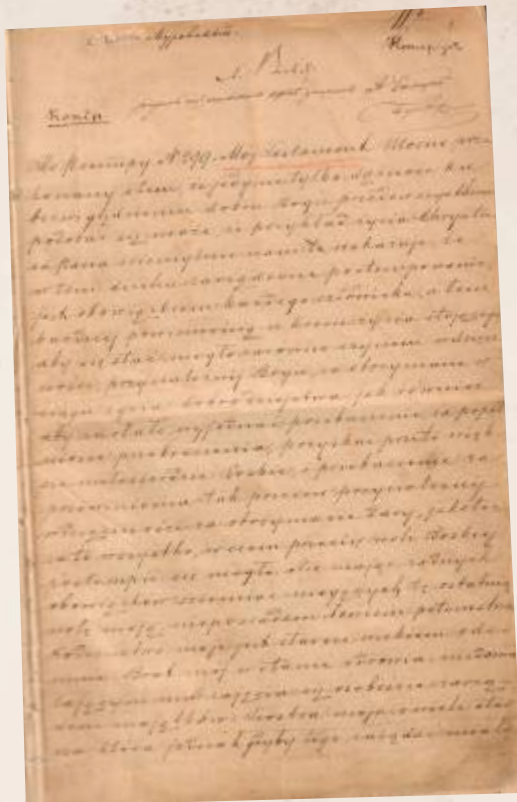
Sobiescy z Sobieszyna dobra rodowe sprzedali zanim jeszcze Jan zasiadł na tronie Polski. Ich kolejnymi właścicielami byli Zbąscy herbu Nałęcz. Majątek sobieszynski zmieniał swoich właścicieli jeszcze wielokrotnie. Do tych bardziej znanych należeli Bieniewscy, Tarnowscy, Maciejewscy. W końcu trafiły do rodziny Kickich. Jej przedstawiciele piastowali wysokie urzędy państwowe, wojskowe i kościelne. Na kartach historii regionu zapisał się Kajetan hr. Kicki.

Kajetan Jan Kanty Konstanty Kicki – ostatni właściciel ziem sobieszynskich zmarł bezpotomnie w roku 1878. Cały swój majątek przekazał testamentem na rzecz Towarzystwa Osad Rolnych i Przytułków Rzemieślniczych. Cele realizacji ostatniej woli hrabiego Kickiego były szczytne: chciał rozwoju, wprowadzania innowacji, unowocześniania ale z zachowaniem poszanowania godności drugiego człowieka;

myślał o całym systemie opiekuńczym, wychowawczym i edukacyjnym: szkołach, sierocińcach, szpitalach; chciał uczyć i wspierać.

Osmolice Władysława Sikorskiego

- ★ Nad samym brzegiem Wieprza, w Osmolicach, czyli kolonii Białeckiej, stał niegdyś dwór należący do rodziny Czartoryskich. W 1921 roku majątek wydzierżawili państwo Leśniewscy, którzy byli teściami córki generała Władysława Sikorskiego. Bywał on gościem w majątku, a nawet, według opowieści pracowników dworu, właśnie stamtąd w połowie września 1939 roku wyruszył do Londynu.

Pod fundamentami dworu zakopany został sztandar i dokumenty 27 Pułku – Hrubieszów, wchodzącego w skład armii gen. Kleeberga. W 1965 roku resztki dokumentów i godło odnalazł i oddał do muzeum jeden z mieszkańców. Obecnie posiadłość jest w rękach prywatnych.

HISTORIA NAJNOWSZA

Żołnierze Wyklęci na terenach gminy Ułęż

Gmina Ułęż to także piękne karty historii współczesnej.

” Możemy być dumni z obrońców polskiej wolności i niepodległości, walczących w obronie honoru i godności Ojczyzny, również w szeregach Armii Krajowej, pod wodzą Majora Mariana Bernaciaka "Orlika".

"Orlik" to obrońca Ojczyzny w 1939 roku na Kresach Wschodnich, współorganizator Związku Walki Zbrojnej – Armii Krajowej i dowódca Kedywu w Rejonie Ryk, dowódca Oddziału Partyzanckiego 15 Pułku Piechoty „Wilków” Armii Krajowej i Zgrupowań Partyzanckich „Wolność i Niezawistość”, organizator i dowódca wielu akcji zbrojnych przeciwko okupantom niemieckim i bojówkom komunistycznym, a po zajęciu przez Sowieców – przeciwko Ludowemu Komisariatowi Spraw Wewnętrznych, Urzędowi Bezpieczeństwa i Milicji Obywatelskiej. Na naszym terenie była to szczególnie działalność IV REJONU Ryki – Ułęż Armii Krajowej, Placówki 44 Sobieszyn. Wielu młodych ludzi kierując się pełną odpowiedzialnością za losy Ojczyzny, dotrzymując wierności złożonej przysiędze - walczyło do końca. Za cenę życia. Inni nawet po wojnie nie sprzedali swej godności. Dlatego niektórzy z nich nie mają nawet grobu. Ponosili śmierć w wyniku represji, egzekucji, strzałów w tył głowy. Grzebano ich często w przydrożnych rowach, lasach - by zatrzeć po nich wszelkie ślady. „Chcieli nas zakopać, nie wiedzieli, że jesteśmy ziarnem”.

Dzisiaj pamięć o Żołnierzach Wyklętych powraca. Również u nas. Przywołuję tu kilka nazwisk lokalnych bohaterów i ważniejszych akcji związanych z II wojną światową:

1. Słynna akcja „Orlika” - likwidacja niemieckiej szkoły Hitlerjugend na Brzozowej.

W latach niemieckiej okupacji na terenie Zespołu Szkół im. hrabiego Kajetana Kickiego w Sobieszynie mieściła się szkoła Hitlerjugend. Wobec prześladowań i represji, jakich dopuszczali się jej uczniowie na okolicznej ludności, w dniu 31 maja 1944 r. Oddział Powstańczy 15 PP "Wilków" AK oraz żołnierze Placówki nr 44 AK w Sobieszynie pod dowództwem mjr. Mariana Bernaciaka "Orlika" przeprowadzili akcję zbrojną, w wyniku której szkoła została zlikwidowana.

2. Adam Zdrojewski „Sęp” z Żabianki za likwidację kapusia ubeckiego, urzędnika gminnego - skazany na karę śmierci i zamordowany nad Buksą w Rykach wraz z innymi w pokazowym procesie przeprowadzonym w Rykach w dniu 15 stycznia 1947 r.

3. Tadeusz Osiński „Tek” – absolwent I Miejskiej Szkoły Rzemieśniczej w Warszawie z 1937 r., jeden z pierwszych żołnierzy OL „Orlika”. Uczestnik wielu akcji AK. M.in. z kolegami z Sobieszyna i Drążgowa odbija w zasadzce na Dolnym Ułężu (tzw. Okopy) aresztowanego kolegę. W 1949 r. został skazany przez WSR w Warszawie na karę śmierci za zbrojną działalność antykomunistyczną po wejściu Sowieców w lipcu 1944 r. i za współpracę z wywiadem brytyjskim. W lutym 1950 r. Bierut ułaskawił go zamieniając karę śmierci na karę dożywotniego więzienia.

4. Stefan Ostrowski „Szczygieł” z Zosina, Czesław Sekita „Smoking” z Sobieszyna, Jan Wardak „Złośnik” z Ułęża - uczestnicy brawurowych akcji - skazani później na karę śmierci i zamordowani w Warszawie w praskim „Toledo”. Wcześniej, zanim odstawiono ich po aresztowaniu do Garwolina, byli intensywnie „przesłuchiwani” na posterunku, który w tym czasie mieścił się w pałacu w Osmolicach. Straceni 14 kwietnia 1945 roku w WUBP w Warszawie.

5. Wójtami Ułęża byli też Żołnierze Wyklęci – Gabriel Grzelak „Sęk” z Drążgowa, Józef Pietrzak „Dąb” z Nowodworu. Gabriel Grzelak, przedwojenny wójt gminy Ułęż, organizator ZWZ, AK i WiN w Drążgowie, działacz Mikołajczykowskiego PSL, który przez funkcjonariuszy UB w Garwolinie był postrzegany jako jeden z najbardziej zaufanych ludzi „Orlika”. Aresztowany przez UB. W 1946 r. podczas ubeckiej pacyfikacji Drążgowa aresztowano także jego szesnastoletniego syna Wiesława ps. „Kruk”, jednego z najmłodszych żołnierzy Placówki 44 Sobieszyn AK-WiN (wraz z Marcelim Grzechnikiem „Morycem”, Romanem Gorzkowskim „Jerzykiem”, Ryszardem Niedbalskim „Lwem”). Gabriel Grzelak to wyjątkowy obrońca Ojczyzny. W 1920 r. został odznaczony Krzyżem Walecznych za czyny bohaterskie podczas walk z armią konną Budionnego, a w 1937 r. Krzyżem Niepodległości za zasługi w POW. Pełnił funkcje kierownicze i był organizatorem POW w gminie Ułęż. W PRLu nazywany „kułakiem” i prześladowany przez funkcjonariuszy PUBP.

Józef Grzelak „Dąb”, wójt gminy Ułęż pochodzący z Nowodworu, znalazł się na liście żołnierzy „Orlika” przeznaczonych do ścigania przez UB.

6. Piękna postać to Jan Wyjadłowski, kierownik Szkoły w Białkach Dolnych, zamordowany przez maszerującą z Baranowa do Mińska Mazowieckiego bandę komunistów 16 maja 1944 r. (ci sami zamordowali tego dnia w Drażgowie Mikołaja Burka „Żbika” i napadli na dwór Janickich w Ułężu). Wybitny nauczyciel, o którym zapomnieli publicyści. Należał do organizacji AK.

7. Por. Edward Zborowski „Ezet” – pochodzący ze Lwowa absolwent Szkoły Rolniczej w Sobieszynie Brzozowej, od 1934 r. do 1944 r. zarządca majątku Ireny Janickiej z d. Meisner w Ułężu, skutecznie ochraniał nasz dwór, dzisiejszą siedzibę Urzędu Gminy. Oficer rezerwy 15. PP „Wilków”, dowódca plutonu na Placówce 44 Sobieszyn AK. Uczestniczył w kampanii wrześniowej jako dowódca 6. kompanii 2. batalionu macierzystego pułku. W okresie okupacji niemieckiej był instruktorem konspiracyjnej szkoły podchorążych i szkoły podoficerskiej oraz dowódcą plutonu na Placówce 44 Sobieszyn AK. Po wejściu Rosjan w 1944 r. został aresztowany przez NKWD i wywieziony do Rosji, do obozu w Riazaniu. Do kraju wrócił w 1947 r. Jako konsekwentny przeciwnik rządów komunistycznych, był osaczany i nękanym przez „bezpiekę”.

8. Wacław Mich „Polny”, był komendantem Rejonu 4 Podobwołu AK Dęblin-Ryki.

9. Ksiądz Aleksander Zalski, współpracował z oddziałem „Orlika”, pomagał przygotować akcje, udzielał schronienia partyzantom.

10. Jan Niedbalski „Nitecki”, rolnik z Sobieszyna, ostatni komendant Placówki 44 AK-WiN Sobieszyn do ujawnienia w marcu 1947 roku, wcześniej dowódca jednego z plutonów na Placówce 44. Jego bracia i krewni byli najbliższymi współpracownikami komendanta Obwołu Garwolińskiego POW.

11. Paweł Sulej „Prawy” - podoficer zawodowy 28. pal w Zajezierzu, dowódca drużyny w plutonie dowodzonym przez „Ezeta”, instruktor szkoły podchorążych i szkoły podoficerskiej na Placówce 44 Sobieszyn AK, dowódca WiN w Żabiance.

12. Bracia Wołangiewiczze - Stanisław i Paweł, Czesław Beczek „Koza”, Leon Sulej „Wyrwa”, „Strzała” i wielu innych. A także prawie cała młodzież męska z Podludówki była w AK.

13. Jan Iwanowski - porucznik artylerii. Więzień, ofiara ludobójstwa, zamordowany i zakopany w dołach śmierci w Kijowie-Bykowni. Urodził się w roku 1912 w Sarnach nad Wieprzem jako syn Stanisława i Stanisławy z domu Chojak. Jego ojciec był w Sarnach kowalem i rolnikiem na pięciu morgach ziemi.

14. Stanisław Niedbalski - podporucznik rezerwy piechoty. Więzień Kozielska, zamordowany i zakopany w dołach śmierci w Katyniu. Urodził się w roku 1911 w Drażgowie jako syn Franciszka i Franciszki z Chadajów.

15. Stanisław Ludwik Janicki - podporucznik rezerwy artylerii. Więzień Starobielska, zamordowany i zakopany w dołach śmierci w Charkowie. Urodził się w sierpniu 1906 roku w majątku rodzinnym w Ułężu Górnym jako syn Stanisława i Ireny z Meissnerów, siostry Mieczysława Meissnera, właściciela majątku Podlodów. Ochrzczony w kościele w Żabiance. Stanisław Janicki, ojciec Stanisława Ludwika oraz starszej o dwa lata Ireny Natalii zamężnej Życkiej, syn lekarza Władysława Ludwika Janickiego i Melanii z Norblinów, to wybitny działacz niepodległościowy Polski. W latach 1918-1919 oraz 1924-1925 minister rolnictwa, dóbr państwowych i reform rolnych w kilku rządach odrodzonej Rzeczypospolitej.

16. Karol Krzyczkowski - podporucznik rezerwy piechoty. Więzień Kozielska, zamordowany i zakopany w dołach śmierci w Katyniu. Właściciel lub dzierżawca majątku Sarny. Oficer o dużym poczuciu honoru i godności własnej. Znał 3 języki obce.

To tylko niektóre nazwiska i wydarzenia jakże trudnej i ciągle jeszcze nieznannej historii w Gminie Ułęż. Warto o tym poczytać w książkach dr. Mirosława Suleja - „Zdrada i zbrodnia. Studium przypadku. Komuniści na terenie Podobwodu Dęblin-Ryki Armii Krajowej podczas II wojny światowej i później” oraz „Marian Bernaciak „Orlik”. Biografia”.

// opracowała: Barbara Pawlak

Piękna Kraina

- Zabytki
- Gastronomia
- Noclegi
- Bankomat
- Przychodnia/Apteka
- Obiekty sportowe

ZABYTKI

Kościół w Żabiance

Pierwotny kościół był świątynią filialną parafii Drażgów, został wzniesiony w 1570 z fundacji Łukasza Łędzkiego. W 1575 stał się parafialnym. Ponowna erekcja parafii nastąpiła w 1731 roku.

Obecny kościół wybudowano (i konsekrowano) w 1745 kosztem Feliksa Bętkowskiego, starosty stężyckiego. W trakcie remontu generalnego w 2014 pod podłogą odkryto krypte grobową.

Kościół jest usytuowany na skraju skarpy wieprzańskiej. Jest orientowany, drewniany, o konstrukcji zrębowej wzmocnionej lisicami, oszalowany pionowo. Jednonawowy, na planie krzyża. Nawa i prezbiterium mają wspólną kalenicę, kalenice ramion transeptu są niższe. Prezbiterium i ramiona zamknięte są trójbocznie. Przy prezbiterium od północy znajduje się zakrystia, przy nawie od zachodu i południa kruchty.

Ołtarz główny jest rokokowo-klasycystyczny (4. ćwierć XVIII wieku). Ma formę rozbudowanego tabernakulum zwieńczonego rzeźbą pelikana, z rzeźbami archaniołów Gabriela i Rafała oraz arcykapłanów Aarona i Melchizedeka po bokach. Za ołtarzem na ścianie prezbiterium umieszczona jest nastawa z baldachimem podtrzymywanego przez anioły oraz obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem (XVIII wiek), w drewnianej, połączanej sukience rokokowej (2. połowa XVIII wieku). W nowym, prawym ołtarzu bocznym znajduje się figura Chrystusa Ukrzyżowanego z kości słoniowej (XVIII wiek), w ozdobnej, drewnianej ramie z końca XVIII wieku, na haftowanym sieżczką tle z tego samego czasu. Drugi ołtarz boczny pochodzi z XVIII wieku.

Ambona jest rokokowa (2. połowa XVIII wieku), prospekt organowy z 2. połowy XVIII wieku. Z krzyżami konsekracyjnymi związanych jest sześć luster z 4. ćwierci XVIII wieku, w ozdobnych, klasycystycznych ramach. Klasycystyczne jest umbrakulum (1787). Podstawy pod katafalk w formie trupich czaszek i lichtarz na drewniany paschał pochodzą z XVIII wieku.

W kościele znajdują się obrazy z XVIII wieku: św. Piotra

i Pawła, św. Józefa z Dzieciątkiem, św. Wincentego à Paulo, czterech ewangelistów oraz portrety z XVIII – XIX wieku: Antoniego Sebastiana Sojewskiego, proboszcza kłoczewskiego; nieznanego biskupa, zapewne prymasa Michała Poniatowskiego; nieznanego duchownego, zapewne Łukasza Bętkowskiego (starosty stężyckiego); Jacka Bętkowskiego (sędziego ziemskiego stężyckiego, szambelana króla Stanisława Augusta). Do tego rzeźba Chrystusa Zmartwychwstałego z 2. połowy XVIII wieku, krucyfiks barokowy (około połowy XVIII wieku) i barokowo-ludowy (XVIII wiek).

Wśród zabytkowych sprzętów liturgicznych jest między innymi monstrancja w stylu regencji (2. ćwierć XVIII wieku), z koroną w zwieńczeniu, podtrzymywaną przez dwa aniołki; kielich w stylu regencji (1732); klasycystyczna puszką (1787) fundacji Bętkowskich, z ażurową pokrywką, dzwonkiem i wisiorami; krzyż ołtarzowy z relikwiami św. Jozafata (2. połowa XVIII wieku); barokowy zbiornik lawaterza z blachy miedzianej (1. połowa XVIII wieku); ornaty z XVIII wieku. Do tego Mszał Rzymski (Antwerpia 1682) i akt konsekracji kościoła z 1745 roku.

Kościół w Sobieszynie

W 1886 siedziba parafii z Drążgowa została przeniesiona do Sobieszyna. Tu, w latach 1883-1886, staraniem ks. Feliksa Majewskiego, kosztem hrabiego Kajetana Kickiego, wybudowano na Modrzewiowej Górze nowy, murowany kościół parafialny pod wezwaniem Podwyższenia Krzyża Świętego. Kościół zbudowano w stylu neogotyckim, według projektu Pawła Wóycickiego. Został konsekrowany 1886 przez Wincentego Teofila Popiel-Chościaka, arcybiskupa warszawskiego.

Obok kościoła stoi neogotycka, murowana plebania.

fol. Joanna Sibińska

fol. Joanna Sibińska

fol. Joanna Sibińska

fol. Marzeczka Olszewska

Pałac Kickich w Sobieszynie

Pałac w Sobieszynie położony jest malowniczo nad szerokimi rozlewiskami rzeki Wieprz, 10 km na zachód od Kocka. Pałac został wybudowany w I ćwierci XIX wieku. Od 1830 roku właścicielem majątku był hr. Kajetan Kicki. Właściciel zmarł w 1878 roku pozostawiając w dożywotnim użytkowaniu majątek swojej żonie Zofii z Maszkowskich. Hr. Kajetan Kicki pozostawił po sobie testament, w którym wyraził wolę, aby cały jego majątek przeszedł na cele społeczne. Jego zamierzeniem było stworzenie fundacji mającej na celu kształtowanie wzorowych gospodarstw rolnych. Dochody przychodzące z działalności takich gospodarstw miały być wykorzystywane do tworzenia placówek opiekuńczo-wychowawczych. Po zakończeniu II Wojny Światowej majątek rozparcelowano, szkole rolniczej pozostawiając tylko jego część. W 1951 roku pałac przeszedł gruntowny remont, podczas którego zmieniono układ pomieszczeń. W latach 60-tych budynek był użytkowany przez Ośrodek Zdrowia i przedszkole. W latach 90-tych pozostawał pusty i zdewastowany. Do zespołu pałacowego należą także zabudowania gospodarcze, wzniesione przed rokiem 1863 według projektu słynnego architekta Henryka Marconiego.

fol. Joanna Sibilska

Autorem projektu był architekt Piotr Aigner.

fol. Joanna Sibilska

fol. Joanna Sibilska

fol. Joanna Sibilska

fol. Joanna Sibilska

fol. Joanna Sibilska

Zespół Szkół im. Kajetana hr. Kickiego w Sobieszynie-Brzozowa

Inaczej Zespół szkolno - parkowy położony jest poza zabudową wsi Sobieszyn, przy trasie Kock-Dęblin (DK nr 48). Do zespołu prowadzi malownicza aleja.

W skład całego zespołu wchodzi szereg budynków, w dużej części zabytkowych oraz park w stylu angielskim.

Najważniejsze zabudowania to:

Budynek główny szkoły

Zaprojektowany przez warszawskiego architekta Nieniewskiego.

Do jego budowy wykorzystywano cegły wyprodukowane w postawionych specjalnie do tego celu czterech cegielniach.

Wykonany z ogromnym zaangażowaniem lokalnej ludności. Oddany do użytku 3 marca 1896 roku.

fol. Mariusz Grzechnik

Na parterze budynku mieściły się sale lekcyjne, kancelaria, jadalnia, laboratorium chemiczne, salka pszczelarska, pokój stróży oraz toaleta, na piętrze zaś trzy sypialnie, szatnia, umywalnia i skład na środki czystości.

Szkoła była wyposażona w pomoce szkolne, laboratoria oraz utrzymane na wysokim poziomie gospodarstwo pogładowe.

Obecnie budynek główny szkoły nie jest wykorzystywany, jego elewacja oraz dach poddane zostały gruntownej renowacji, na odnowienie czeka wnętrze.

Dwór modrzewiowy

Przeniesiony na teren parku szkolnego około roku 1900 z Blizocina, który wchodził w skład majątku Kickich. Pierwotnym przeznaczeniem było wykorzystanie przez gości szkoły jako zajazdu myśliwskiego.

Dworek założony jest na planie wydłużonego prostokąta, z dwiema niewielkimi przybudówkami od wschodu i zachodu. Budynek jest parterowy, nakryty dachem naczółkowym, niepodpiwniczony. Elewacja frontowa od południa jest symetryczna, sześćoosiowa, z drzwiami wejściowymi w dwóch środkowych osiach. Okna są oprofilowane szerokimi listwami i prostymi nadokiennikami. Elewacja północna jest symetryczna, pięćoosiowa, z oprawą okien jak w elewacji frontowej.

Dawne wyposażenie zachowało się w niewielkim stopniu. Uwagę jednak warto zwrócić na stolarkę okienną i drzwiową, zachowaną w oryginale. Ściany zewnętrzne wykonane są z belek modrzewiowych na podmurówce z cegieł, o konstrukcji zrębowej z przyciętymi ostatkami, obustronnie tynkowane.

Wyremontowane w 2000 roku pomieszczenia niemieszkalne zostały wykorzystane na Izbę Tradycji Szkoły, która wcześniej mieściła się w budynku internatu. Zgromadzone ekspozyty związane są z przeszłością stuletnią historią szkoły rolniczej, m.in. są to fotografie, osobiste pamiątki byłych uczniów, medale, dyplomy, meble z pałacu w Orłowie, pamiątkowe księgi i inne dokumenty. W dwóch pozostałych izbach oglądać można stare narzędzia rolnicze, sprzęt gospodarstwa domowego, warsztat tkacki, stroje ludowe i codzienne ręcznie tkane z lnu, rzeźby ludowe i malarstwo oraz inne przedmioty używane niegdyś w wsi.

Dodatkowo, od 2003 roku funkcjonuje tu stała ekspozycja „Pradzieje Sobieszyna”, ilustrująca prace archeologiczne prowadzone w Sobieszynie przez P. Łuczkiwicza z Katedry Archeologii UMCS w Lublinie. Można tu obejrzeć przedmioty codziennego użytku germańskiego ludu Wandalów, zamieszkujących tę okolicę w początkach II w. p.n.e. do końca II w. n.e.

fol. Mariusz Grzechnik

fol. Mariusz Grzechnik

fol. Mariusz Grzechnik

fol. Mariusz Grzechnik

fol. Mariusz Grzechnik

fol. Mariusz Grzechnik

Młyn nad Świnką

Rzeczka Świnka kiedyś była rzeką obfitującą w liczne młyny. Na zdjęciu znajduje się młyn z ok. 1930 roku położony niedaleko Zosina. Była tam nawet mała elektrownia, z której prąd czerpał Podlodów. Obecnie młyny stanowią malowniczą ozdobę krajobrazu.

Osmolice

Park dworski z poł. XIX w.

Uroczy park w Osmolicach (Białki Dolne) to malownicze i zaciszne miejsce, położone jest bezpośrednio nad rzeką Wieprz.

Niegdyś istniał tu piękny dwór - obecny Dwór Osmolice to zupełnie nowy budynek. Mieści się w nim restauracja oraz hotel.

Dwór w Sarnach

W XIX wieku w tej malowniczej okolicy powstał eklektyczny dwór, który wraz z pozostałością parku i stawem tworzy piękną całość. Pałac jest parterowy na planie prostokąta. Wieńczą go wieżyczki. Obecnie znajduje się w rękach prywatnych.

Dwór w Podlodowie

Wędrując po gminie Ułęż, można również wstąpić do Podlodowa, gdzie wśród lasów i stawów znajduje się klasycystyczny pałac z XIX wieku, dawna siedziba rodu Podlodowskich. Dwór zbudowany w 1 poł. XIX w. na relikach budowli z XVII w. Przebudowany w 2 poł. XIX w. i na początku XX w. Obecnie własność prywatna.

foto: M.Grzechnik

Pałac w Ułężu

Sama wieś Ułęż jest wzmiankowana już w kronice Długosza. W XVI wieku był tutaj dwór starosty stężyckiego Jacentego Bentkowskiego. Siedziba obecnego Urzędu Gminy to klasycystyczny pałac z początku XIX wieku, wybudowany według projektu Jakuba Kubickiego. Jest to miniatura warszawskiego Belwederu. Staraniem władz budowla jest odnowiona, pokryta nowym dachem i stanowi architektoniczną wizytówkę gminy.

WARTO ZOBACZYĆ

Kapliczka w Sobieszynie

fol. Mariusz Grzechnik

Wzgórze Pięciu Figur

FAUNA GMINY

Największym skarbem gminy Ułęż jest przyroda.

Płynąca przez Ułęż i okoliczne wsie rzeka Wieprz jest jedną z największych ostoi zwierząt w Lubelszczyźnie i należy do Obszaru Natura 2000 (Specjalny obszar ochrony siedlisk). Ten obszar przyciąga wielu ornitologów, fotografów i miłośników przyrody ponieważ możemy tutaj spotkać wiele gatunków ptaków i ssaków. Wiele z nich to gatunki rzadkie, będące pod ścisłą ochroną. Przy odrobinie szczęścia uda się tu zobaczyć bociana czarnego, bielika, rycyka, łabędzia krzykliwego a może nawet szczydłaki w trakcie przelotów. Spacerując po pobliskich lasach można spotkać łosia, dziką, lisa, sarnę lub jelenia.

Jeśli mamy trochę czasu i chcemy odpocząć od zgiełku miast warto odwiedzić naszą gminę, tak bogatą w przyrodę.

Żółw błotny

O wysokiej jakości i czystości lokalnych wód najlepiej świadczą żyjące w niej bobry, raki czy małże. Na wiosnę w rozlewiskach rzeczki Świnki (okolice Sobieszyna) można spotkać nawet samice żółwia błotnego, które nocą składają tu swe jaja. Żółw błotny jest gadem pod ścisłą ochroną.

Radostaw Miazek

Autor zdjęć oraz opisów.
Fotograf - miłośnik przyrody

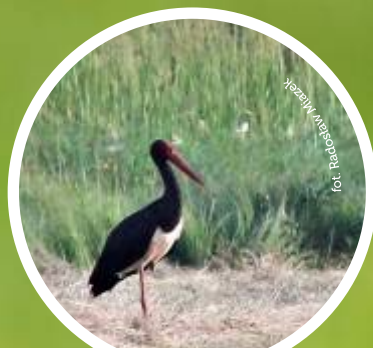
Dziki staw na Brzozowej

Jeden z symboli Polski i zwiastun wiosny. Pierwsze bociany możemy zobaczyć już w połowie marca. Odlatują od trzeciej dekady sierpnia do połowy września. Wtedy możemy zobaczyć na łąkach i polach duże stada tych ptaków. W gminie Uleź jest to ptak spotykany bardzo często. Najczęściej gniazda bocianów znajdują się na słupach energetycznych. Pożywieniem bociana są owady, małe gryzonie, żaby ale bywają nim również małe ptaki.

Bocian biały

Bocian czarny

Poklaskwa

Gatunek małego ptaka wędrownego z rodziny muchotówkowatych. W Polsce gnieździ się w całym kraju. Jego ulubionym terenem są otwarte, wilgotne obszary, preferuje podmokłe łąki, których w okolicach Uleży jest bardzo dużo. Najczęściej możemy spotkać tego ptaka siedzącego na czubkach traw lub krzewów. Na terenie Polski gatunek ten jest objęty ścisłą ochroną gatunkową. Jednym z największych zagrożeń dla tego ptaka jest bezmyślne wypalanie traw. Najlepszym miejscem do obserwacji tego małego ptaka są łąki w okolicy Drażgowa i Żabianki.

Puszczyk

Najliczniejsza sowa w Polsce. Możemy go spotkać w starych dziuplastych drzewach i w starych budynkach.

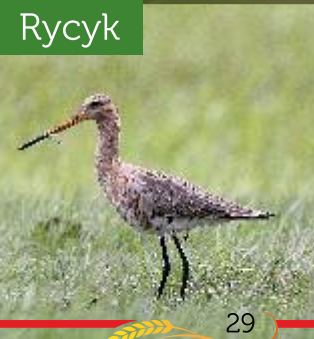
Czapla Biała

Czaple biała rozpoznaje się po wydłużonym tułowiu, białym upierzeniu i długim żółtym dziobie. Do niedawna ten ptak był zagrożony, obecnie wydaje się, że jej populacja jest bezpieczna. Czapla jest silnie związana z łąkami zalewowymi, mokradłami i stawami. Ptak ten żywi się przede wszystkim rybami lecz lubi także płazy, gady i skorupiaki. W naszej gminie najczęściej możemy ją spotkać w okolicach stawów rybnych - Sobieszyn, Uleź, Podłodów, Żabianka.

Rycyk

Gatunek średniej wielkości ptaka z rodziny bekasowatych. Rycyk wielkością zbliżony do gołębia, charakteryzuje się bardzo długimi nogami i dziobem. Ten ptak odwiedza obszary podmokłe, wilgotne łąki, pola zalewowe, których wiosną nie brakuje w naszej gminie. Gniazdo zakłada w małym zagłębieniu w ziemi. Rycyk przeważnie co roku wraca na to samo lęgowisko. Najlepszymi miejscami do oglądania tego ptaka są łąki w okolicach wsi Drażgów i spuszczone stawy w Sobieszynie i Podłodowie.

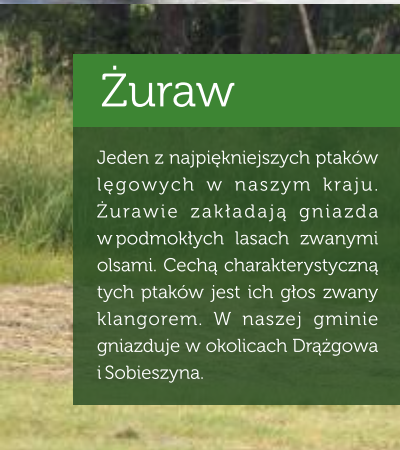

Łabędź niemy

Czernica

Kaczka zaliczana jest do tzw. grążyc, czyli kaczek nurkujących. Czernica ma krępe ciało i grubą szyję zwieńczoną okrągłą głową. Upierzenie samca różni się od upierzenia samicy i młodych. Szczególnie samce w szacie godowej są ozdobą zbiorników wodnych. Ten gatunek kaczek preferuje jeziora, większe rzeki i stawy. Najlepszym okresem do obserwacji tych ptaków jest wiosna, wtedy możemy oglądać duże stada pływające na stawach Sobieszynie, Podlodowie i Ułężu.

Żuraw

Jeden z najpiękniejszych ptaków lęgowych w naszym kraju. Żurawie zakładają gniazda w podmokłych lasach zwanych olsami. Cechą charakterystyczną tych ptaków jest ich głos zwany klangorem. W naszej gminie gniazduje w okolicach Drążgowa i Sobieszyna.

Bóbr

Jest gryzoniem z rodziny bobrowatych. Może ważyć do 30 kg. Wiedzie nocny tryb życia. Domem bobra jest tzw. żeremie, w którym spędza większość czasu. W dolinie rzeki Wieprz można spotkać go przez cały rok.

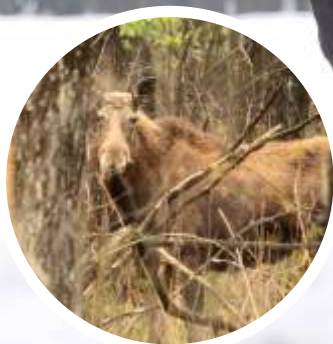
Zając szarak

Jest przedstawicielem gatunku stepowego. Na stałe jest związany z naszym polskim krajobrazem. Kiedyś występował bardzo licznie, dziś populacja zając ma jeszcze dobre warunki do bytowania, dzięki czemu możemy go spotkać w całym regionie.

Największy ssak kopytny w Polsce z rodzin jeleniowatych. Jeszcze nie tak dawno był zwierzęciem rzadkim, można było go spotkać tylko nad Biebrzą. Samicę łosia nazywamy kłepą (daw. klemką), młodego łoszakiem, a samca bykiem. Łosie dzięki długim nogom są idealnie przystosowane do podmokłych terenów i bagien. Te zwierzęta możemy spotkać w naszej gminie w okolicach Sobieszyna i Osmolic.

Łoś

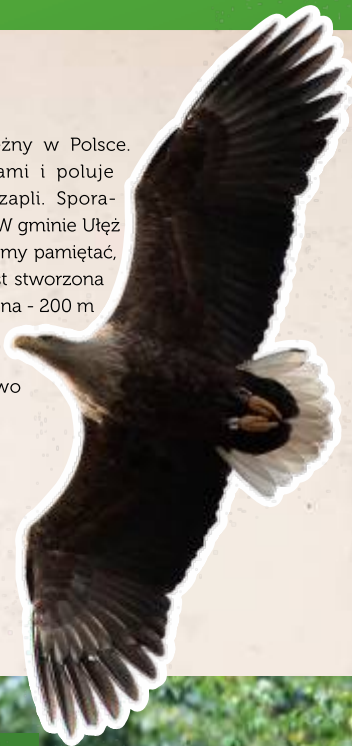
Krogulec

Krogulec jest trzecim po myszołowie i pustułce najpospolitszym szponiastym Polski. Biotopem lęgowym krogulca jest niezbyt gęsty las. Bardzo lubi przy tym bliskość wody. Tereny rzeki Wieprz są idealne dla tego małego drapieżnika. Dieta krogulca składa się przeważnie z małych ptaków - wróbli, mazurków, sikorek. Krogulec jest ptakiem płochliwym. Najlepszym okresem do jego obserwacji jest zima, często odwiedza okolice karmników gdzie poluje z zaskoczenia. Ptak na terenie Polski jest objęty ochroną gatunkową ścisłą.

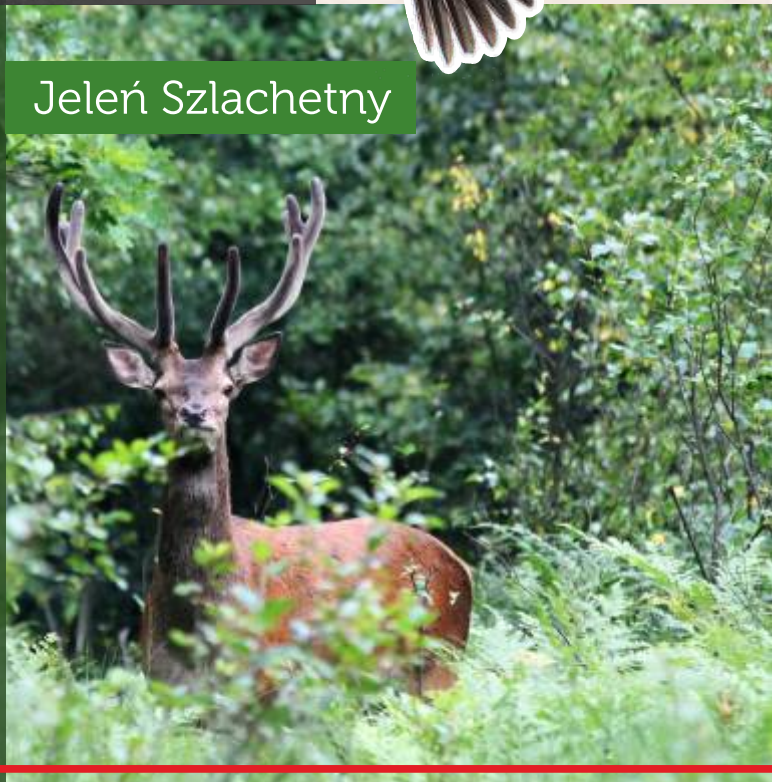
Kolejnym przedstawicielem kopytnych, którego możemy spotkać w naszej gminie jest jeleni. Samiec nazywany jest bykiem, a samica łanią. Najlepszym okresem do obserwacji tych zwierząt jest koniec września i połowa października - odbywa się wtedy jeden z najpiękniejszych spektakli w przyrodzie tzw. rykowisko. W tym okresie, wczesnym rankiem lub późnym wieczorem, możemy usłyszeć ryczące samce. Przy odrobinie szczęścia możemy nawet zobaczyć byki rywalizujące ze sobą o stojące nieopodal łanie. Jelenie możemy zobaczyć pasące się wczesnym rankiem na łąkach w okolicach Sobieszyna. W dzień zwierzęta odpoczywają schowane w lesie.

Bielik

Największy ptak drapieżny w Polsce. Żywi się głównie rybami i poluje na ptaki o wielkości czapli. Sporadycznie poluje na ssaki. W gminie Ułęż jest to ptak lęgowy. Musimy pamiętać, że w okolicy gniazda jest stworzona strefa ochronna całoroczna - 200 m oraz okresowa 500 m, która zapewnia ptakom spokój i bezpieczeństwo w czasie lęgów.

Jeleń Szlachetny

Drapieżny ssak, który prowadzi samotne życie. Ma bardzo dobry słuch i węch. W jego diecie podstawowymi ofiarami są gryzonie. Ciekawostką jest to, że sporadycznie zjada różne owoce i warzywa. Głównym schronieniem lisa są nory, w których również wychowuje młode. W naszej gminie możemy go spotkać na łąkach w okolicach Żabianki, Drążgowa i Sobieszyna.

Lis

Dzięciołek

Jest jednym z najliczniejszych dziko żyjących ssaków w Polsce. Samiec sarny nazywany jest kozłem i możemy go rozpoznać po tzw. porostkach, które pomagają mu podczas sprzeczek z innymi samcami. Samicę sarny nazywamy kozą. Wokolicy Ułęża najlepszym miejscem do obserwowania saren są pola wokół Drażgowai Żabianki.

Sarna

Dzik

HISTORYCZNE POMNIKI PRZYRODY

Dąb - legenda

Przy drodze wiodącej od DK48 do Lenda Ruskiego stoi okazały dąb, zwany dębem Sobieskiego. Kolos mierzy w obwodzie 625 cm, legenda głosi, że odpoczywał pod nim sam król Jan, który schował w dziupli tego olbrzymiego drzewa miecz i gąsiorek wina. Może to i prawda, skoro do Sobieszyna, rodzowego gniazda Sobieskich, jest stąd zaledwie parę kilometrów. Nie jest natomiast legendą, że kilka kroków od dębu Sobieskiego, po drugiej stronie szosy, leży kamień upamiętniający tragedię, która miała tu miejsce w 1993 roku. Wtedy w wypadku lotniczym zginął tu 17-letni uczeń Liceum Lotniczego w Dęblinie. W pobliżu dębu znajduje się parking na wypoczynek.

Dąb Wolności

Rówieśnik Polski Niepodległej

Dąb ten jest rówieśnikiem Polski Niepodległej. Posadzony został w roku odzyskania przez Rzeczpospolitą wolności po 123 latach rozbiorów. Dąb rośnie przy boisku szkolnym w Sobieszynie.

Piękna kraina GMINA UŁĘŻ zimą...

fot. Joanna Sibilska

fot. Joanna Sibilska

fot. Joanna Sibilska

fol. Radosław Miazek

fol. Joanna Sibilska

fol. Radosław Miazek

fol. Radosław Miazek

fol. Joanna Sibilska

fol. Joanna Sibilska

Piękna kraina z lotu ptaka

Okolice Osmolic

Mokradła między Ułężem a Drażgowem

Dziki staw na Brzozowej

Stawy w Żabiance

Pola między Ułężem a DK48

Urząd Gminy

Osmolice

Pola między Ułężem a DK48

Piękna Kraina

Rzeka Wieprz - okolice Korzeniowa

Molo na stawie w Żabiance

Ułęż - wieża ciśnień

Stawy na Brzozowej

AKTYWNY WYPOCZYNEK

Rowerowa dolina

Gęsta sieć dróg asfaltowych i utwardzonych dróg gruntowych, przebiegających nie tylko przez wsie ale także przez tereny całkowicie dzikie i niezamieszkałe, zachęca do odbywania wycieczek rowerowych.

Ukształtowanie terenu – od prawie płaskiego wzdłuż Wieprza do pagórków i wzniesień na granicy pradoliny tej rzeki daje ogromne możliwości dostosowania trasy do możliwości i kondycji.

Na dzień wydania przewodnika opracowane są koncepcje szlaków rowerowych na terenie gminy Ułęż, m.in. szlak główny z Sam do Lenda Wielkiego (ok. 26,5km) oraz szlaki łącznikowe - łączące nasz szlak ze szlakami w gm. Nowodwór i gm. Baranów.

Nasze propozycje widokowych tras rowerowych:

Trasa czerwona - Zabytki Gminy Ułęż

Długość trasy: ok. 50 km / Planowany czas wraz z przystankami: 3,5h

Sarny - Osmolice (Dwór Osmolice) - polna droga - Żabianka (Kościół) - Ułęż (Pałac) - Sobieszyn (Pałac) - Podłodów - Podłodówka - Lendo Ruskie - DK48 - Brzozowa (Kompleks zabytków) - Zosin - polna droga - (Stary Młyn) - DK48 - skręcamy na Korzeniów, następnie w drogę polną na Mitosze - Sarny

Trasa niebieska - Kraina stawów

Długość trasy: ok. 30 km / Planowany czas wraz z przystankami: 2h

Żabianka (Kościół) - Ułęż (Pałac) - Sobieszyn (Pałac) - Podłodówka - Lendo Ruskie - Lendo Wielkie - Nowodwór - DK48 - Żabianka

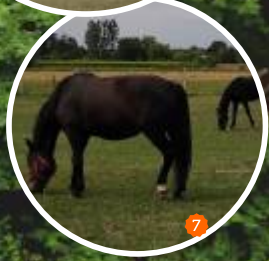
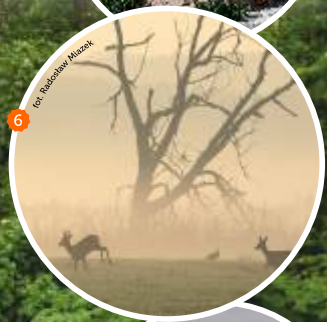
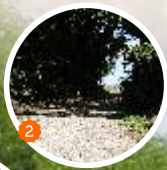
Trasa zielona - Trasa rodzinna

Długość trasy: ok. 17 km / Planowany czas wraz z przystankami: 1,2h

Korzeniów - Białki Dolne - Białki Górne - Żabianka - przy stawach skręcamy - Drażgów - Sobieszyn - Ułęż - Żabianka - Białki Górne - Białki Dolne - Korzeniów

Piękna Kraina

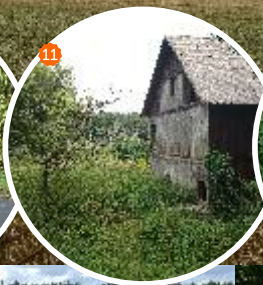

9

10

11

12

13

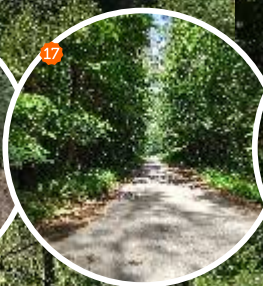
14

15

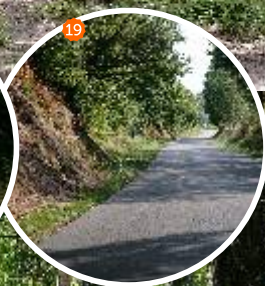
16

17

18

19

20

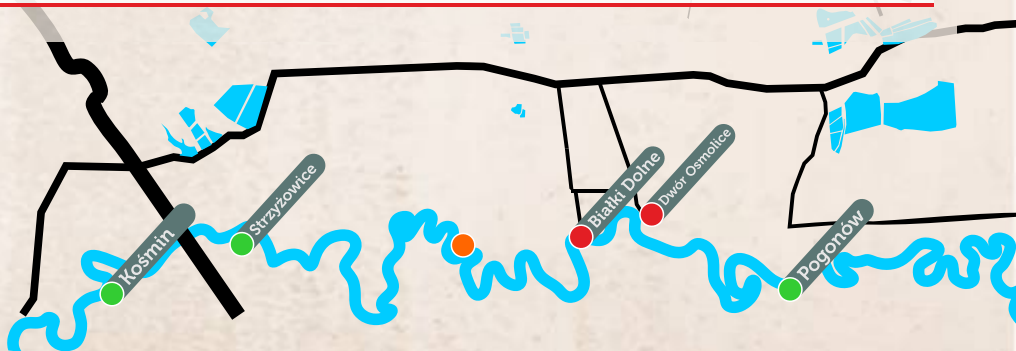
Spytawy kajakowe

W okresie wiosenno-letnim to jedna z najchętniej podejmowanych aktywności. Najczęściej wybieranym miejscem w regionie jest rzeka Wieprz, której malowniczy, silnie meandrujący odcinek przebiega w granicach gminy. Niski stopień trudności spływu niewątpliwie zachęca do takiej formy rekreacji.

Trasy nie są wymagające, pozwalają na podziwianie fauny i flory.

Proponowane trasy spływów na Wieprzu:

Odcinek	Czas (godz.)	Długość (w km)
Białki Dolne/Osmolice – Kośmin	2,5 h	10 km
Drażgów - Białki Dolne	2,5 h	10 km
Pogonów – Kośmin	3,5 h	15 km
Drażgów – Kośmin	4,5 h	20 km
Jeziorzany – Drażgów	4,5 h	20 km
Jeziorzany - Białki Dolne	6 h	30 km
Jeziorzany - Kośmin	9 h	40 km

Wieprz nie jest jednak jedynym miejscem do uprawiania kajakingu. Doskonale do tego celu nadają się wody w północnej części Sobieszyna-Brzozowej, organizacyjnie należące do Zespołu Szkół.

Przystań w Osmolicach

fol. Mariusz Grzechnik

Plaża na wysokości Korzeniowa

Przystań w Drażowie

fol. Mariusz Grzechnik

Przystań przy Dworze Osmolice

fol. Dwór Osmolice

Wypożyczalnia Sprzętu Sportowego
Grzegorz Wardak
Drażgów 41
+48 606 492 830

Urząd Gminy Ułęż
Ułęż 168
81 8667 028
pon-pt: 7:00 do 15:00

Wypożyczalnia kajaków
Dwór Osmolice
Białki Dolne 127
+48 500 755 700

Nordic Walking / piesze wycieczki

Decydując się na piesze wycieczki na terenie naszej gminy nastaw się na bezpośredni kontakt z przyrodą, bliskość rzeki, stawów i lasów. Infrastruktura drogowa umożliwią wycieczki piesze, także z kijami do Nordic walkingu, jakie można odbywać na terenie gminy. Zachęcamy do wycieczek w okolicach Sarn, Sobieszyna, Brzozowej, Podlodówki oraz Drażgowa.

Przez tereny Gminy Ułęż przebiega **szlak zielony - Generała Franciszka Kleeberga** - Dęblin - Bobrowniki - Ułęż - Sobieszyn - Wołę Gułowską - Poizdów - Kock - Borki - Radzyń Podlaski - Branica Radzyńska - Czemierniki, jest to szlak historyczny **o całkowitej długości 122 km**. Odcinek przebiegający przez gminę mierzy 24 km.

Łowiska - raj dla wędkarzy

Również amatorzy wędkarstwa znajdą na terenie gminy coś dla siebie. Rzeka Wieprz, która na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat uległa znacznemu oczyszczeniu, daje możliwości złowienia wielu gatunków ryb.

Dla zwolenników łowienia w wodach stojących ofertę mają komercyjne łowiska, np. w Korzeniowie, Drażgowie oraz na Brzozowej.

Łowisko w Białkach

Łowisko na Białkach Dolnych
Henryk Wójcicki - Mortales
Białki Dolne 72
tel. 660 598 268

Łowisko na Brzozowej

Łowisko na Dzikim Stawie
Zespół Szkół im. K. hr. Kickiego
Sobieszyn 142 F
tel. 81 8667294

Łowisko w Drażgowie

Łowisko w Drażgowie
Grzegorz Wardak
Drażgów 41
tel. 606 492 830

INNE ATRAKCJE

Moto Park Ułęż

MOTO-PARK jest miejscem organizacji wszelkiego typu imprez motoryzacyjnych. Miłośnicy sportów motorowych mają możliwość wzięcia udziału w organizowanych na terenie szkoleniach motocyklowych i samochodowych.

Moto Park Ułęż to kwalifikowany Ośrodek Doskonalenia Technik Jazdy. Na naszym terenie odbywają się eventy, wyścigi samochodowe i motocyklowe. Co roku na terenie parku organizowane jest Agro Show.

Ułęż 215B, 08-504 Ułęż, tel. 728 511 995

Infrastruktura dla sportowców Stadion w Sobieszynie, siłownie outdoorowe

W regionie wiele jest również miejsc, w których amatorzy aktywności fizycznej będą mieli co robić. W Sobieszynie znajduje się stadion z boiskiem do piłki nożnej oraz bieżnią. W Lendzie Ruskim, Sarnach, Ułężu i Zosinie poćwiczyć można na siłowniach outdoorowych, dostępnych całą dobę.

Targowisko gminne „Mój Rynek” w Ułężu

Duże znaczenie natury w regionie, czystość ekologiczna i poszanowanie przyrody, brak dużych producentów rolnych stanowią dobrą bazę do powstawania i funkcjonowania niewielkich gospodarstw, często prowadzonych z zachowaniem zasad bioprodukcji. Ułatwienie dystrybucji lokalnych produktów stanowić ma targowisko wybudowane przy wsparciu środków zewnętrznych Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.

TRADYCJE LUDOWE

Utrzymanie i obchodzenie tradycji ludowych, obrzędowości przodków jest naszym obowiązkiem. Dziedzictwo to powinno mieć szczególne miejsce w społeczności lokalnej. Niestety, zachowanie zwyczajów nie zawsze jest łatwe. Na szczęście kilka z tradycyjnych obrządków udało się uchronić przed zapomnieniem na terenie gminy.

Dożynki

Dożynki to święto ludowe obchodzone po zakończeniu zbiorów, jako dziękczynienie za obfitość plonów. Początkowo święto słowiańskie, współcześnie uroczystości dożynkowe mają zarówno charakter religijny, świecki jak i ludowy, powiązany z zabawą z okazji zakończenia zbiorów. W gminie Ułęż, zapewne ze względu na jej rolniczy charakter, tradycja obchodzenia dożynek została zachowana, co roku organizowany jest przy tej okazji festyn dla mieszkańców.

Wicie wieńców

Nieodłącznym elementem obchodów dożynkowych są wieńce, będące wotami dziękczynnymi, składanymi w trakcie kończących żniwa Mszy Świętych.

To prawdziwe dzieła sztuki, powstające nierzadko przez wiele tygodni. Złożone przede wszystkim z kłosów zbóż ale także z kwiatów, wikliny, wierzbowych gałązek. Dawniej tworzone były głównie przez panny, obecnie najczęściej wija je gospodynie ze sporym stażem małżeńskim, wieloletnim doświadczeniem w twórczości wiejskiej.

Co roku wieńce uwite przez przedstawicieli różnych sołectw biorą udział w konkursie na ten najpiękniejszy, najbardziej okazały. Oprócz miejscowej rywalizacji, lokalne twórczynie z sukcesami biorą udział w konkursach powiatowych i wojewódzkich.

Kolędowanie

Zwyczaj odwiedzania w okresie bożonarodzeniowo-noworocznym domów przez porzeczianych młodzieńców, ma długą tradycję. Na terenie gminy zachowana jest ona w zasadzie w niezmienionej formie. Grupy kolędników odwiedzają gospodarstwa, składają życzenia wszelkiej pomyślności, śpiewają kolędy, ale także straszą (zwłaszcza młodszych przedstawicieli rodzin), rozweselają i zaczepiają co ładniejsze dziewczęta.

Za swoje „występy” kolędnicy otrzymują zapłatę. Obecnie najczęściej są to niewielkie kwoty pieniężne, rzadziej smakołyki.

ORGANIZACJE LOKALNIE

Piękno krainy ułęskiej to także piękno jej mieszkańców, wyrażane w różnych formach i w różny sposób.

Na terenie gminy działa szereg organizacji pozarządowych, integrujących społeczność wiejską, kultywujących tradycje lokalne, wspierających mieszkańców i osoby znajdujące się w trudnej sytuacji. Funkcjonują tu również jednostki OSP, niosących pomoc w przypadku zagrożeń pożarowych, wypadków czy innych klęsk.

Są również wybitne jednostki, których twórczość, czy to poetycka czy malarska lub rzeźbiarska i konstruktorska urozmaica społeczny krajobraz tego regionu.

Ochotnicze Straże Pożarne:

Białki Dolne, Korzeniów, Lendo Ruskie, Sarny, Sobieszyn, Ułęż, Zosin

Koła Gospodyń Wiejskich: Korzeniów, Ułęż, Sarny

Drużyny harcerskie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej – „Mafeking” i „Róża wiatrów”

Stowarzyszenia:

Stowarzyszenie „Gmina Ułęż: Blisko Natury”

Nadwieprzańskie Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Dzieci i Młodzieży „Bielik”

Koło Sobieszyniaków przy Szkole w Sobieszynie-Brzozowej

Gminna Biblioteka Publiczna w Ułężu

Funkcję kulturalną i rozrywkową pełni Gminna Biblioteka Publiczna, która w zasadzie jest ośrodkiem kulturalnym. W swoich zasobach posiada zarówno klasykę literatury polskiej i obcej, jak i najnowsze pozycje z list bestsellerów książkowych. Czytelnictwo to tylko fragment działalności biblioteki. Zajmuje się ona organizacją imprez, spotkań i wyjazdów, ale również wspiera i współtworzy Gminne Koło Teatralne, którego spektakle cieszą się ogromną popularnością.

NOCLEGI

Kuźnia Sobieszyn

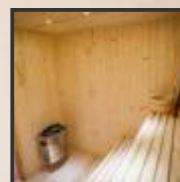
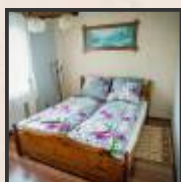
KUŹNIA
agroturystyka
SOBIESZYN

Sobieszyn 165
08-504 Ułęż

tel. 535 221 057
kuzniasobieszyn@gmail.com

Kuźnia Sobieszyn to wyjątkowa posiadłość agroturystyczna mieszcząca się w Sobieszynie - wsi, która stanowiła dawne gniazdo rodu Sobieskich. Do dyspozycji Gości jest także sprzęt do grillowania, ogród i taras.

Willa obejmuje 3 sypialnie, balkon oraz salon z telewizorem z płaskim ekranem. Kuchnia wyposażona jest w zmywarkę, piekarnik, kuchenkę mikrofalową i czajnik. W centrum odnowy biologicznej zapewniono saunę i łaźnię turecką. Okolica cieszy się popularnością wśród miłośników wędkowania.

Gospodarstwo Agroturystyczne AgroEko Ranczo

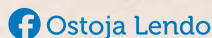
Sobieszyn 55
08-504 Ułęż

tel. 728 308 960
agroekoranczo@gmail.com

Gospodarstwo posiada certyfikat gospodarstwa ekologicznego. W gospodarstwie oferujemy owoce z własnych upraw: porzeczki, maliny, jabłka, śliwki. Od własnych kur posiadamy ekologiczne jajka, z których przygotowujemy posiłki w kuchni.

OSTOJA LENDO

Lendo Ruskie 18 tel. 601 314 315
08-504 Ułęż

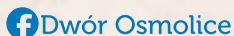
Miejsce do wypoczywania i smakowania, zrodzone ucieczką na wieś i potrzebą fotografowania piękna

Zapraszamy do naszej Lendzkiej Krainy, gdzie podzielimy się z Wami naszą gościnnością, uśmiechem i dobrym humorem. Tworzymy tu przyjazną przestrzeń dla wielbicieli ciszy, wiejskich krajobrazów oraz odpoczynku. To miejsce inspiruje, a obcowanie z naturą sprzyja szybkiej regeneracji. Tutaj znajdziesz wypoczynek z daleka od miasta a my pomożemy Ci odkryć pobliskie, lubelskie zakątki. Z Ostoi Lendo warto wybrać się do Lublina, Skansenu Wsi Lubelskiej, Kozłówek, Kazimierza, Nałęczowa, Janowca, spłynąć kajakami po Wieprzu czy odkryć rowerem wiele ciekawych miejsc w pobliżu Lenda na terenie gminy Ułęż. Do dyspozycji gości mamy w pełni wyposażoną wiejską chatę, z odrestaurowaną, oryginalną i czynną kuchnią kaflową.

Mamy nadzieję, że spodoba Ci się to co mamy do zaoferowania w naszej Ostoi!

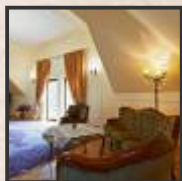
Dwór Osmolice

Białki Dolne 127 tel. 500 755 700
08-504 Ułęż biuro@dworosmolice.pl

Dwór Osmolice dysponuje tylko 6 pokojami, co czyni nas i naszych gości elitarnymi, zaś wypoczynek u nas w pełni komfortowym. Pobyt u nas to przede wszystkim odpoczynek w ciszy, pośród przepięknej zieleni i szumu pobliskiej rzeki, z dala od miejskiego zgiełku i tłumu. Dzięki dość małej jak na dwór liczbie miejsc noclegowych nasi goście mogą poczuć się naprawdę wyjątkowo.

GASTRONOMIA

ToZO Bistro

 ToZo-Bistro

Ułęż 215D/ Stacja paliw MOYA
tel. 512 431 215

ToZo bistro znajdujące się przy DK48, jest idealnym miejscem na spotkania ze znajomymi. Oferowane menu bazuje na kuchni polskiej, nie zapominając jednak o popularnych burgerach. Wszystkie nasze dania są przygotowywane ze świeżych i zdrowych produktów.

W bistro znajduje się kąciak dla maluchów z zabawkami i kolorowanymi aby rodzice mieli chwile wytchnienia. Do dyspozycji gości oddany jest również ogródek letni wraz z przylegającym do niego placem zabaw.

Oferujemy również catering oraz organizacje przyjęć do 30 osób.

Dwór Osmolice

 Dwór Osmolice

Białki Dolne 127 / Osmolice
tel. 500 755 700

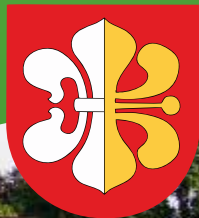

Nasz dwór czaruje gości nie tylko swoją wyjątkową elegancją, ale także niezrównanymi doznaniem kulinarnymi. Posiadamy stylową restaurację ze wspinałym tarasem, w której mogą Państwo spróbować tradycyjnych potraw kuchni polskiej, regionalnej oraz skosztować prawdziwie domowego ciasta.

Istnieje możliwość zorganizowania u nas również chrztów, komunii, zjazdów, konferencji itp.

Restauracja czynna jest codziennie w godz. 12.00 – 22.00. Serdecznie zapraszamy!

Urząd Gminy w Ułężu
Ułęż 168
08-504 Ułęż

tel.: +48 81 866 70 04
+48 81 866 70 28
+48 81 866 71 06
fax: +48 81 866 70 28
email: gmina@gminaulez.eu